

Kakovost pri izvajanju metodike likovne vzgoje v vrtcu

UVOD

1. O avtorju...

Sem Barbara Vodeb, vzgojiteljica po poklicu. V vrtcu delam 9 let medtem ko se z otroško risbo ukvarjam dlje. Na PeF, kjer sem študirala, sem se seznanila s prof. Bredo Jontes, ki nam je predavala o otroški risbi v povsem novi luči. Navdušila sem se nad novimi odkritji in želela sem si nabrati novih izkušenj, zato sem napisala diplomsko nalogo, ki spremlja enoletni razvoj otroške risbe pri otroku.

S prof. Jontes še vedno sodelujem v okviru vrtca, kjer sem zaposlena, ker vodi izobraževanje za multiplikatorje likovnega področja v vrtcih. Sem tudi mentor številnim študentom PeF, ki imajo prakso pri predmetu Metodika likovne vzgoje. In nenazadnje, sem ljubiteljica otroške risbe.

2. Zakaj otroška risba...

Preveč poudarka se daje končnemu izdelku – to je risbi, sliki ali skulpturi, ki jo otrok izdelava, medtem ko se samemu procesu posveča premalo pozornosti. Odrasli so osredotočeni na lep izdelek, ki naj bi nastal izpod otrokovih rok. Izvirnost, neposrednost, trud, otrokov razvoj, miselni, čustveni proces..., se pa ne vrednoti kot cilj likovne dejavnosti. Ta storilnostna naravnost in preveč zahtevno pričakovanje do izdelanega, otroka vsekakor zavira pri likovni ustvarjalnosti. Otroci ne rišejo več spontano, nehajo sporočati svoja najbolj skrita počutja, čustvene vsebine in dogodke, zato postajajo risbe shematske, likovni razvoj se ustavi, risbe so brez pristnega in neprecenljivega pečata otroka, oziroma njegovega individualnega razvoja. In to je temelj mojega dela pri izvajanju likovnih dejavnosti v našem oddelku! Pri otrocih skušam z različnimi pristopi doseči, da ustvarjajo svobodno, da dobijo konkretno izkušnjo, ki je zelo pomembna pri ustvarjanju in da se hkrati nekaj naučijo, kar nato prenesejo v izbran medij. Pri takem pristopu otroci nehajo prerisovati eden od drugega, nimajo težav s prikazovanjem ekspresivnih doživetij, ker ne stremijo za risbo, ki posnema videz sveta, temveč se svobodno izražajo.

Kako se odraža moje delo v likovnih izdelkih:

- Otroške risbe niso shematske (neizrazne, naučene), temveč se v njih vidi otrokovo eksperimentiranje z uporabo likovnega jezika, simbolike, ki je lastna le predšolskim otrokom.
- Otroci so ustvarjalni tako pri izumljanju likovnega jezika, kakor pri likovnem oblikovanju.
- Otroci izkazujejo čut za likovni red, kar je povezano z vizualnim zaznavnim procesom.

- Otroci upodabljajo izkušnje v svoji lastni likovni govorici, kar pomeni predvsem, da so svobodni pri izražanju.
- V risbah otrok je razviden razvoj likovnih simbolnih struktur, kar pomeni otrokovo intelektualno aktivnost, raziskovanje v likovnem mediju
- Likovno dejavnost izvajam zato, da dobijo otroci določeno izkušnjo in jo čimbolj utvarjalno predstavijo skozi izbran likovni medij, ne pa zato, da nam na panojih visijo lepi likovni izdelki

3. Teoretična izhodišča...

CILJI:

- Otrok napreduje na likovnem področju (Jontes, 2005)
- Otrok razvija vizualno prostorsko inteligenco (Jontes, 2005)
- Otrok razvija sposobnost umetniškega izražanja čutnega, čustvenega, miselnega, estetskega in vrednostnega doživljanja (Kurikulum za vrtce, 1999, str.39)

JEDRO

1. Opis vsebine...

Opisani cilji zgoraj so odlična izhodišča za pripravo in izvajanje likovnih dejavnosti. Likovne dejavnosti, ki jih izvajam sama, so vse oprte na prvi cilj, ki je širši, sicer pa izbiram med dejavnostmi, ki izpolnjujejo oba druga dva, čeprav sama ločujem med dejavnostmi, ki razvijajo ekspresivno moč oziroma estetsko občutljivost.

Likovno dejavnost v največji možni meri vodim prek izkušnje do risanja (slikanja, oblikovanja) in nazadnje do razstave risb in skupnih komentarjev narisane, ki ima večji pomen, kot bi si mislili.»Izkušnja ali motivacija za risanje naj bo kvalitetna.

Za vzgojiteljevo delo je motivacija tisto orodje, ki omogoči kvalitetno realizacijo dane likovne teme. Za motivacijo si lahko izberemo cel ceremonial, drugič pa je že kratek stavek v kombinaciji s tehniko spodbuda za delo. Pri izboru moramo imeti v mislih otrokov način doživljanja. Motivacija je dobra le, če je nova, sveža, če ima dramatične zaplete, če je nabita z emocijami, če je spektakl, kratka, če se na nek nov, intenziven način dotakne otrokove zvedave in odprte duše. Tak vstop v delo je več kot pol poti v uspešno likovno kreacijo.

Vzgojitelj, ki razume pomen intenzivnega doživetja, razume tudi pomen prehoda v praktično likovno delo. Vse kar spelje pozornost drugam, odvzame del potencialne kreativne moči, ki je bila z motivacijo dosežena.« (Vodeb, 1997; str.4) Od dejavnosti same je odvisno, kakšno tehniko ponudimo otroku (barve, svinčnik, glino), velikokrat se pa zgodi, da lahko za isto dejavnost uporabijo vse tri. Takrat je primerno, da si otroci sami izberejo tehniko.

Sama uporabljam različne tehnike, ki jih prilagajam cilju. Kadar se ukvarjamo s prostorom in obliko otrokom ponudim svinčnik in glino. Kadar je povdarek na estetskem, jim ponudim svinčnik, barve, kolaž in ostale materiale. Za razvijanje ekspresivne moči je primeren mehak svinčnik ali oglje, ki imata to lastnost, da se voljno odzivata na različne pritiske roke. Zato mora biti svinčnik ves čas na voljo otrokom v igralnici!

2. Konkretna dejavnost...

DEJAVNOST: Spoznavanje ohrovt

CILJ: Razvijanje vizualne prostorske inteligence pri otroku

Zelenjava s svojo raznovrstnostjo barv, oblik, okusa, površin daje otrokom intenzivno doživetje, kar se vsakokrat znova pokaže v risbah. Sama sem izbrala ohrovt kot objekt, ki naj bi ga otroci raziskovali.

Otroci so ohrovt tipali, enemu smo odprli liste, da smo lahko opazovali strukturo listov, odkrili smo tudi povsem drugo barvo, ki je nismo pričakovali... nato smo ga tudi prerezali v večih smereh, da so otroci dobili še drugo predstavbo o notranji strukturi ohrovt.

Nato so otroci začeli raziskovati sami – odpirali so ga sami, mu lomili liste, ga vonjali, ga okušali, tipali, ogledovali, skratka pridobivali so si celovito izkušnjo o ohrovtu. Ko sem začutila, da je raziskovanje poenjalo, sem jim ponudila liste in svinčnike z navodilom, da naj narišejo ohrovt.

Vsak otrok je narisal kaj drugega: eden prerez, drugi celo ohrovtovo glavo; nekdo se je osredotočil na teksturo, medtem ko so posamezniki prikazovali sam prerez z nožem, kar pomeni, da je bilo to zanje tisti odločilni trenutek, ki so ga močneje doživeli. Po risanju se je raziskovanje ohrovtu nadaljevalo in tudi nove risbe so nastajale. Kasneje smo risbe skupaj pregledali in komentirali, kaj je kdo narisal, na kaj je bil kdo pozoren, nato smo jih razstavili na ogled.

(Vrtec Vodmat, enota Klinični center, otroci iz skupine Medvedi)

ZAKLJUČEK

Stik z zanimivim predmetom, v našem primeru ohrovtom (lahko bi otroku ponudili izkušnjo z živaljo, instrumentom, pisalnim strojem...), »je za otroka neizmerno močno doživetje, pri čemer ga lahko spozna na celosten način, ter v skladu s stopnjo likovnega razvoja v risbi predstavi spoznana vizualna in prostorska dejstva. Hkrati v risbi izraža tudi čustvene in druge ne vizualne segmente doživetja, zato otrok razume, kaj riše.

Pri opazovanju in primerjanju risb na razstavi otrok pogloblja spoznanjao oblikah in njihovih izraznih lastnostih, ob čemer prepozna ter sprejema individualnost in različnost, ki sta značilni za umetnost.« (Jontes, 2003, str.164).

Na ta način izvedene dejavnosti nas pripeljejo k uresničevanju zgoraj naštetih ciljev, otroka pa k svobodni upodobitvi svojih izkušenj na njemu lasten način, ki ga odkrije intuitivno z razvojem. Seveda, le če mu je dana ta možnost!

Literatura:

- Vodeb, Barbara.1997. Timijeve risbice,dipl. naloga, Ljubljana
- Kurikulum za vrtce,1999, ZRSŠ
- Jontes,Lesar.2003. Sodobna pedagogika 2/2003